

NEDEN AKADEMİK BOYKOT?

İsrailli Bir Dosta Yanıt*

Tanya Reinhart

Çeviren: Duygu Çavdar

Sevgili Baruch Kimmerling,

Geçen hafta *Ha'aretz*'de, İsrail akademisinden Avrupa desteğinin çekilmesine yönelik bir moratoryum talep eden Avrupa kaynaklı bir imza kampanyasını imzalayan bir grup İsrailli profesörün -ben de dahil olmak üzere- ifade özgürlüğünü savunan dokunaklı bir mektup yayımladınız. İşte yazdıklarınız:

“(İsrail Üniversiteleri) Öğretim Üyeleri Birlikleri Koordinasyon Konseyi; Avrupa ve Kuzey Amerika’daki biliminsanlarının, işgal altındaki topraklarda İsrail devleti tarafından işlendiğine inandıkları savaş suçlarına karşılık İsrail akademisine boykot ilan etme çağrısını haber veren bir kamu açıklamasını 6 Mayıs tarihli Ha’aretz’de yayımladı.

Bu boykota karşı hemen ve faal olarak harekete geçen biri olarak -çünkü bunu akademik araştırma ve öğretimin özü olan akademik özgürlüğün açık bir ihlali olarak görüyorum- bu açıklama beni şoka uğrattı. Bunun nedeni belgenin içeriğiydi: Belge sadece boykotu haber vermekle kalmayıp aynı zamanda İsrailli akademik personelin azınlıkta kalan bir kısmının önerilen boykotu desteklediğini de ilan ediyordu.

Tam da aynı nedenle boykota karşı çıkılmıyordu, farklı düşünen akademi mensuplarının ilan edilmesine karşı çıkılmıyordu. Tüm üyelerinin konuşma ve düşünce özgürlüğünde ısrar etmek yerine konsey bu özgürlüğe bir saldırıda bulunmuştu... Bu çok çirkin kamu açıklamasının sorumlularının hemen istifa etmelerini talep diyorum.”

İsrail’in şu anki durumunda, ifade özgürlüğü gibi modası geçmiş kavramları hâlâ savunan sesler duymak rahatlatıcı ve değersiz olmaktan uzak. Bu nedenle mektubunuzu takdir ediyorum. Bununla birlikte, savunmanızın neden beni baştan aşağı etkilemediğini burada anlatmak istiyorum.

Akademik Boykotun Arka Planı

İlk olarak akademik boykotun biraz arka planına bakalım. İsrail akademisini kükreten hadiselerin eksiksiz bir açıklaması Tamara Traubman'ın *Ha'aretz*'de yayımlanan bir makalesinde yapıldı: "Uluslararası bilim camiası, ilk defa Güney Afrika'daki *apartheid* rejimii sırasında bir devlete boykot uyguladı. İkincisinin de şimdi olması düşünülüyor ve bu sefer boykot İsrail'e ve onun işgal altındaki topraklardaki siyasasına yöneltildi. Geçtiğimiz günlerde yurtdışındaki profesörler tarafından çeşitli düzeylerde boykot uygulanmasını talep eden birçok manifesto yayımlandı... İlki (...) Britanya Açık Üniversitesi'nden Profesör Hilary ve Steven Rose adlı araştırmacı bir İngiliz çift tarafından başlatıldı. İsrail BM kararlarına uygun hareket etmeye ve Filistinlilerle ciddi barış görüşmelerine başlayana kadar Avrupalı araştırma kurumlarının, İsrail'le olan bilimsel ilişkilerinde İsrail'e bir Avrupa ülkesi olarak muamele etmeyi durdurmasını öneriyordu. (İsrail birçok Avrupa araştırma programında Avrupa ülkesi statüsüne sahiptir.) Yaklaşık 10 tanesi İsrailli olmak üzere 270'in üzerinde Avrupalı biliminsanı manifestoyu imzaladı. Bugünlerde İsrail'e karşı formüle edilen en makul boykotlardan biri olmasına rağmen manifesto İsrail bilim camiasında büyük bir kızgınlığa sebebiyet verdi..." (Ha'aretz, 25 Nisan 2002, "The Intifada Reaches the Ivory Tower")

Akademik boykot üç biçimde olabilir. İlki, daha geniş kültürel bir boykotun parçasıdır -kısa bir süre önce İsrail'deki kültürel etkinlikler boykot ediliyordu. Akademik alanda boykot, İsrail'de İsrail akademisinin kurumsal etkinlikleriyle olan her türlü dayanışmayı kapsıyor. Bu, öğretim üyelerinin konferanslara ve resmi akademik etkinliklere katılımlarını iptal etmesi anlamına geliyor (Örneğin bazıları sunulan onur derecelerini reddediyor). [1]

Bu boykot biçimi zaten uygulanıyor. Nedeni, öğretim üyelerinin kişisel olarak atabilecekleri en kolay adım olması. Traubman'ın söylediği gibi, İsrail akademisindeki etkinliklere katılımlarını güvenlik nedenlerinden dolayı iptal edenlerle boykot edenlerin ayrıştırılması her zaman kolay olmasa da bu oldukça yaygın bir hadise: "İsrail bilim camiasının tecrit edilmesinin en belirgin ifadesi, araştırmacıların buraya gelmeyi reddetmesi. Kenes International'ın başkanı, bu tür konferansların başorganizatörü Gideon Rivlin 'İsrail eskiden birçok uluslararası kongreye ev sahipliği yaparken, bugün artık İsrail'de hiçbir uluslararası kongre yapılmıyor.' diyor. Rivlin '2004'e kadar İsrail'deki tüm kongreler iptal edildi' diye ekliyor. HÜ'den (Hebrew Üniversitesi, Kudüs) beyin araştırmacısı Prof. Idan Segev, biliminsanlarının sadece bilimsel kongrelere gelmeyi değil aynı zamanda ortak araştırma projelerine katılmayı da reddetme eğiliminde olduklarını söylüyor. Segev, 'Kısa bir süre önce yurtdışındaki bir konferansta uzun yıllar boyunca birlikte çalıştığım bir arkadaşım ile karşılaştım. Her yıl birkaç haftalığına benimle çalışmak için İsrail'e gelirdi.' diyor. 'Bu yıl bana

açıkça ‘gelemem, geldiğim zaman politik bir adım atmış olurum’ dedi. Onlar için bu, Güney Afrika’ya gitmek gibi.” (*Ha’aretz*, a.g.m.)

İkinci ve daha yeni bir boykot biçimi, İsrail akademisine uygulanan ekonomik yaptırımlar. Bu bir süredir görülen diğer ekonomik baskı biçimlerinin ötesine geçiyor: İsraili bilgisayar şirketleriyle Avrupalıların yaptığı sözleşmelerin iptal edilmesi yönündeki tüketici boykotu (http://www.israelinsider.com/channels/politics/articles/pol_0138.htm) ve Berkeley, Princeton, Harvard, ve MIT’deki akademisyenlerin ve öğrencilerin, üniversitelerini, İsrail’le iş yapan ABD şirketlerini -İsrail ekonomisine destek vermemeleri için bu şirketlere yönelik bir baskı aracı olarak- tecrit etmeye çağırdığı ABD akademisindeki tecrit hareketleri gibi. (Bkz. Harvard/MIT İmza Kampanyası, Princeton Tasfiye Kampanyası). Bu hareketler İsrail ekonomisini çeşitli yönlerden hedef alırken (sanayi ve tarım, elektronik şirketleri vs.) akademik boykot İsrail akademisinin araştırma fonlarını hedef alıyor, böylece İsrail devletinin merkezi (ve işbirlikçi) bir parçası olan akademiye doğrudan ekonomik baskı uyguluyor.

Traubman’ın söylediği gibi, Norveç Bilimler Akademisi gibi prestijli bilim kurumlarının mensupları İsrail’i işgal altındaki topraklarda yaptıklarından dolayı suçluyorlar ve İsraili meslektaşlarını Filistinli araştırmacıların durumuna ve Filistin Yönetimi altındaki akademik kurumlara verilen hasara kayıtsız kaldıkları için eleştiriyorlar. İsraili diplomatik kaynaklara göre İsrail’i birçok büyük Avrupa projesine dahil edecek adımlar -örneğin İsrail’in Cenevre’de CERNiv laboratuvarında yapılacak parçacık hızlandırma projesinin katılımcısı olmasını kabul etmek- ikinci bir emre kadar ertelendi (*Ha’aretz*, a.g.m.).

İsrail akademisinin öfkesini ateşleyen söz konusu akademik imza kampanyası, bu ikinci tip boykota girer.^[2] Bu, genel olarak, İsrail akademisine ekonomik yaptırımlar uygulanması için bir çağrıdır; fakat İsraili akademisyenlerle olan bireysel ilişkilerin tümüyle boykot edilmesi için bir çağrı değildir.

Üçüncü akademik boykot biçimi, olayı, İsraili akademisyen bireylerin uluslararası arenadan tümüyle tecrit edilmesi anlamına gelen en ciddi seviyeye de -Güney Afrika boykotunda uygulandı- götürür. Yurtdışındaki konferanslara davet edilmeleri, araştırmalarda birlikte çalışılması, yayınlar, yayın kurulları vs. gibi her türlü iletişimi yasaklar.^[3]

Akademik boykotun destekçileri arasında üçüncü boykot biçimi hakkındaki düşünceler ayrışır. Bireysel düzeyde, birçok İsraili akademisyen işgale ve İsrail’in işgal altındaki topraklardaki şiddetine karşı çıkar. Baruch, sizin gibi onların da büyük bir bölümü tüm bunlara karşı gündelik bir mücadeleye aktif olarak dahil olur. Ayrıca İsraili akademisyenleri mücadele ve direnişte daha aktif bir sorumluluk almaya cesaretlendirmek de akademik

boykotun hedefleri arasında yer alır. Bunun için kendimizi daha geniş uluslararası bir camianın bir paçası olarak hissetmemiz, bu amacı paylaşmamız, tamamen ondan tecrit edilmemizden daha çok işe yarayacaktır. Şahsen, bireysel boyutta olan üçüncü biçimi değil ilk iki akademik boykot biçimini destekliyorum.

Bununla birlikte, ekonomik ve kurumsal boykot başarıya ulaşırsa ve İsrail akademisi için ayrılan araştırma fonları kesilirse bu, hiç şüphesiz, sadece sizi ve beni değil araştırma hibeleri tarafından desteklenen tüm öğrencileri ve genç öğretim üyelerini etkileyecek. Yaptırımların mantığı bu: Bunlar, politik ve ekonomik sisteme ve bu süreçte, hedef alınan toplumun kaçınılmaz olarak tüm katmanlarına zarar verilmesi anlamına gelir. Güney Afrika'da Siyahlar boykottan en çok zarar görenler arasındaydı. Yine de devam etmesi için Batı'ya yalvardılar.

Neden Boykot?

Burada izlenen boykot modeli, hakikaten Güney Afrika örneğinde oluşturulan model. Sadece birkaç yıl önce, 1993'te, Güney Afrika'daki *apartheid* rejimi, 50 yıllık şiddetli ayrımcılık ve baskının ardından çöktüğünde tüm dünya bayram etti. Bu değişim kendiliğinden gelmedi. Güney Afrika'daki Siyahların uzun ve acı dolu mücadelesinin bir sonucuydu. Ancak tüm dünyadaki *apartheid* karşıtı hareketin de çok büyük bir etkisi vardı.

Mücadele bir yandan hükümetlere, diğer yandan da doğrudan, Güney Afrika ile iş yapan şirketlere yöneldi. Silah ambargosu uygulanmasını talep eden protestolar ve gösteriler yapıldı. Şirketlerin tecrit edilmesine yönelik baskı, gösterilerle desteklenen ürün boykotlarıyla, belli şirketleri, toplantılarda konuşan hisse sahiplerini (hisse sahibi olan kiliselere çok az insan gidiyordu) ve daha fazlasını hedef aldı.

Bu baskıyı takiben BM Güvenlik Konseyi 1977'de Güney Afrika'ya sınırlı yaptırımlar uyguladı. Başta ABD ve Birleşik Krallık olmak üzere büyük güçler bu yaptırımların etrafından dolaşmanın yollarını bulduklarından (İsrail'e, Güney Afrika'ya silah, askeri eğitim ve petrol sağlamak gibi) aslında bunların etkisi sınırlıydı. Ancak 80'lerde büyük şirketler, yarattığı protestolar ve kargaşa nedeniyle Güney Afrika ile olan bağlarını koparmaya başladılar. *Apartheid* rejiminin devamı için birdenbire ağır bir ekonomik bedel oluştu.

Bu, baskının başka bir yönüyle -kültürel boykot ve toplumsal tecrit- birleşti: Güney Afrika uluslararası spor müsabakalarından kovuldu; profesyonel ve akademik kurumlar Güney Afrikalı kurumlarla işbirliği yapmadı; konferanslara ve kültürel etkinliklere yasak getirildi. Tüm bunların faydası oldu. Güney Afrika değişime zorlandı. [4]

Güney Afrika boykotunu desteklediğinizden hiç şüphem yok. İsrail örneğinin yeteri kadar benzer olup olmadığı, ayrıldığıımız yer olabilir. Şimdiki mezaliminin çok öncesinde bile İsrail'in tamamen Güney Afrika *apartheid* modelini izlediğine inanıyorum. İsrail, Oslo'dan beri, Filistinlileri gittikçe daha da küçülen, tecrit edilmiş kuşatma altındaki bölgelerde yaşamaya itiyor ve karşılığında, gelecekte bir gün bu kuşatılmış bölgeleri Filistin 'devleti' olarak adlandırmayı düşüneceğini vaat ediyor. Bantustanlarv modelinin tam bir kopyası. (Erken dönem *apartheid* aşamalarının daha detaylı bir açıklaması için bkz. *Ha'aretz* Dergisi, 27 Mayıs 1994, "The Era of Yellow Territories" adlı makalem.)

Güney Afrika'nın tersine İsrail, şimdiye kadar, siyasasını barış için büyük bir uzlaşma olarak satmayı başardı. Bir tabur işbirlikçi "barış kampı" entelektüelinin desteğiyle, çitlerle, yerleşimlerle, yan yollarla, İsrail karakollarıyla çevrili izole edilmiş gettolarda toprak rezervleri olmaksızın, ekonomik bağımsızlık şansının esamesi okunmaksızın bir Filistin Devleti -tek bir amaca hizmet eden sanal bir devlet: ayırım (*apartheid*)- kurulmasının mümkün olduğuna dünyayı inandırdılar. "Biz buradayız ve onlar orada", Barak'ın belirttiği gibi çitlerin arkasında.

Ancak Oslo yılları hakkında ne düşündüğünüz önemli değil; çünkü İsrail'in şu an yaptıkları Güney Afrika'nın beyaz rejiminin suçlarını aşıyor. Bu, Güney Afrika'nın hiçbir zaman teşebbüs etmediği sistematik bir etnik temizlik şeklini aldı. Otuz beş yıllık işgalin ardından İsrail devletinin Filistinliler için ortaya sadece iki çözüm koyduğu tamamen aşikâr: *Apartheid* veya etnik temizlik ("nakil"). *Apartheid*, "aydın" İşçi Partisi'nin programyken (Alon ve Oslo planlarında olduğu gibi) diğer kutup, nihai transfer (kitlese ihraç) tamamlanana kadar Filistinlilerin yavaşça sıkıştırılmasını savunuyor (Şaron 80'lerde "Ürdün Filistin devletidir" şeklinde ifade etmişti).^[5] İsrail yapımı *Apartheid*'i sineye çekenler bile, Şaron bu ikinci bakışı uygularken sadece sessizce seyredemezler.

ABD Şaron'un arkasında olduğu sürece hiçbir BM kararının herhangi bir etkisi yok. İsrail'in, Cenin olayları için oluşturulan araştırma komitesi ile ilgili karara meydan okumayı başarması şok edici en son örnek olarak bunu mükemmel biçimde aşikâr kıldı. İsrail'i durdurmak için baskı uygulamanın geriye kalan tek yolu, en acı verici boykot araçlarının kullanılması da dahil, insanların dünyanın her yerindeki protestolarıdır. Bir İsrailli olarak, bu dış baskının sadece Filistinlileri değil aslında siyasi sistem tarafından temsil edilmeyen İsrail toplumunu da kurtarabileceğine inanıyorum. Yakın tarihli bir ankete göre Yahudilerin %59'u, yerleşimlerin acilen boşaltılmasını, ardından ordunun işgal altındaki topraklardan tek taraflı geri çekilmesini destekliyor. Fakat dış baskı olmaksızın çoğunluğun bu isteğini gerçekleştirecek siyasi bir parti yok.

Neden Akademi?

İsrail akademisine ayrılan araştırma fonlarına uygulanmasını talep ettiğimiz moratoryuma karşı olan itirazlarınızın nedeni, herhangi bir tehcir ya da boykot hareketine karşı olmanız mı, yoksa akademinin muaf tutulması gerektiğini düşünmeniz mi, emin değilim. Birçok İsraili akademisyen ikinci görüşten yana, sizin itirazınızın da bu olduğunu düşünüyorum. Mektubunuzda, “bu boykota hemen ve aktif olarak karşı çıkmanızın” nedeni olarak “bunu akademik araştırma ve öğretimin özünde bulunan akademik özgürlüğün açık bir ihlali olarak görmem” diyorsunuz. Bu, akademik özgürlük kavramının oldukça alışılmamış bir kullanımı. Burada söz konusu olan sizin uluslararası araştırma fonlarına erişim özgürlüğünüz. Bu tip bir özgürlüğü vazgeçilmez, fonlarının kullanıldığı bağlama dair, uluslararası camiadaki hiçbir düşüncenin müdahale edemeyeceği bir hak olarak görüyor gibisiniz. Fakat öyle değil. Akademinin geleneksel ruhu, günlük hayatta onun ne kadarının korunduğunun önemi olmaksızın, entelektüel sorumluluğun ahlaki ilkeleri içermesine dayanır. Uluslararası akademik camia, bu ilkeleri açık şekilde saptıran toplumların kurumlarını desteklememeye karar verme hakkına sahiptir. Güney Afrika söz konusu olduğunda bunu kabul etmekle ilgili bir sorunuz yoktu.

Tek soru, İsrail akademisinde uluslararası camianın suçlama ve baskısından muaf tutulabilecek herhangi bir şey (kişisel olarak direnen akademisyenler dışında bir kurum) olup olmadığıdır. Bunu savunmak için kullanılan geniş argümanlar cephanesine dönelim. Siz kendinizi bu büyük grupta buluyorsunuz. Suçlamalardan ve İsrail’deki resmi akademik etkinliklere konan yürürlükteki yasaktan çok etkilenmeyen İsrail akademisi, uluslararası fonlara erişim özgürlüğü tehlikeye girdiğinde ayaklandı. Birkaç gün içinde, binlerce imza topladıkları karşı bir imza kampanyası (yukarıdaki İngiltere kaynaklı imza kampanyasına karşı) oluşturdular. Karşı imza kampanyasını düzenleyenlerden biri olan Dr. Ben Avot “imzacıların, ‘Ulusal Güçlenme için Profesörler’ üyelerinden, Prof. Baruch Kimmerling gibi genellikle solla özdeşleştirilen kişilere kadar, İsrail-Filistin çatışması hakkında farklı fikirlere sahip kesimlerden geldiğini söylüyor.” (Traubman, *Ha'aretz*, a.g.m.).

İmzaladığımız karşı kampanya, temel bir ilke olarak bilimin her zaman politikadan ayrılması gerektiği iddiasına dayanır. İsrail akademisinin otuz beş yıl boyunca işgalle barış içinde yaşamasını mümkün kılan bu çizgidir. Hiçbir İsrail üniversitesi senatosu, Filistin üniversitelerinin kapatılmasını protesto eden bir kararı tarihinin hiçbir noktasında almadı, son intifadayla orada meydana gelen tahribatı protesto edecek bir ses bile çıkarmadı. (Böyle bir karar, gizli ayırım ilkesinin bir ihlali olacaktır, bununla ilgili daha çok örneği aşağıda bulabilirsiniz.) İnsan haklarının ve ahlaki ilkelerin ihlal edildiği olağanüstü durumlarda akademi, eleştirmeyi ve taraf olmayı reddederse baskıcı sistemle işbirliği yapar. Ancak

gördüğümüz gibi tam olarak bu ilke ve bunun icap ettirdiği işbirliği bugün uluslararası camianın cezalandırdığı şeydir.

İlginç bir şekilde, bilim ve siyaset ayrımı ilkesi, İsrail'in çıkarlarının savunulması söz konusu olduğunda hiçbir zaman uygulanmaz. İsraili güçlü bilim lobisi, merkezi bilim dergisi *Nature*'da karşı imza kampanyasının argümanlarını tamamen tekrar eden bir başyazı oluşturmayı başardı ('Don't Boycott Israel's Scientists', *Nature* 417, 1, 2 Mayıs 2002).

Bu ("siyasi olmayan") argümanlar nelerdir? Bir tanesi şöyle: İsraili akademisyenlerin tek taraflı olarak boykot edilmesi, İsrail-Filistin ilişkilerindeki şiddetin artışının tek sorumlusu olarak haksızca İsrail'i gösterir ve masum İsrail vatandaşlarına karşı devam eden saldırıları görmezden gelir. Bu türden tek taraflı bir perspektif, doğrunun peşinde koşan akademik standartlara ters düşer" (İsraililerin karşı imza kampanyası). "(...) Filistin otoriteleri intihar bombacılarını engellemek için ellerinden geleni yapmadılar diye Filistinli araştırmacıları da mı boykot etmeliyiz?" (*Nature*'ın başyazısı). Bu, tam olarak, bilinçli insanların artık kabul etmeyeceği türden bir cümle. Baskıya uğrayan direndiğinde, temel insani değerler ve standartlar, baskıyı uygulayanla baskıya maruz kalana eşit sorumluluk yüklemesiz. Baskıya maruz kalanın araçlarını sert bir şekilde cezalandırsak bile, bu, baskı uygulayamı muaf tutmaz. Baruch, sizin otuz beş yıllık işgalin ve *Apartheid*'in sorumluluğunu Filistin halkına değil, İsrail hükümetlerine yüklediğinize kesin gözüyle bakıyorum. Sadece imzaladığınız kampanyayı okuma zahmetine girmediğinizi varsayıyorum.

Fakat diğer argüman silsilesi, çoğu insan için tahminen konunun merkezindedir. İsrail akademisi kendini liberal, demokratik ve insan haklarına duyarlı olarak görüyor. Bu nedenle "İsrail akademisinin boykot edilmesi, bu camianın güçlendirmek için çaba harcadığı demokratik değerleri ve insan haklarına saygıyı tehlikeye düşürecek" (İsraililerin karşı imza kampanyası). En önemlisi, İsrail akademisi, Filistinli meslektaşlarıyla kurdukları "anamlı diyalog" yolları sayesinde bir arada yaşama ve barış değerlerini geliştirdiğini düşünüyor. "Avrupa programları; Ortadoğulu öğretim görevlilerinin tanışmalarına (...), ortak çıkarları olan akademik konuları tartışmalarına ve resmi olmayan kişisel bağlar oluşturmalarına, böylece yıllarca biriken yanlış anlamalara ve düşmanlığa karşı durmalarına yardım eden önemli ortamlar sağladı" (a.g.m.). Bu nedenle, İsrail akademisinin boykot edilmesi onun uzlaşma ve barışa adanmış çalışmalarına zarar verecek.

Nature'ın başyazısı, bu barış çabası konusunda daha da coşkuluymuştu. "Bilim diğer konulardan daha az politiktir ve barış için bir köprüdür. Bunlar, İsrail Bilim Bakanlığı'nın baş bilim insanı Leah Boehm'in 1995'teki *Nature*'da coşkuyla söyledikleri. O zaman, İsraili ve Filistinli araştırmacılar; barış sürecinin, diyaloga katkıda bulunarak barışı teşvik eden ve bölgedeki

araştırmalara destek olan uluslararası camiadan Arap-İsrail projelerine katılmak için fonların akmasını sağlayacağı konusunda iyimserlerdi...” Böylece *Nature* “dünyadaki bilim camiasının” İsrail akademisini destekleme fırsatını “kaçırmaması” ve böylece “Ortadoğu barışını teşvik etmesi gerektiği” sonucuna varır. *Nature* bile kabul etmelidir ki “peşpeşe gelen olaylar bu asil emelleri paramparça etmiştir.” Ama dergi, muhteşem diyalog yıllarının ruhunu yenilemek için bilim camiasına, İsrail akademisine (araştırma fonlarıyla) yardım etme çağrısında bulunur. (Bu *Nature*’ın 16 Mayıs tarihli ikinci başyazısında bir daha vurgulanır.)

İsrail akademisinin diyalog ve barışa katkısı kanıtlanırken sadece İsraili (ve bir tane Amerikalı) öğretim görevlilerinin isminin anılması tipik ve manidardır. Filistinlilerin perspektifi açıkça kaale alınmaz. Eğer alınsaydı, Oslo’nun o altın çağında oldukça farklı bir perspektif ve “barış” olacaktı.

Filistin Demokrasi Araştırmaları Merkezi’nde [6] araştırma üyesi Sari Hanafi’nin raporundan bir parça aşağıda. Filistin intifadasından önce yazılmış ve 1998/ 1999’dan bir olay anlatıyor:

Kudüs Spinoza Enstitüsü, (Kudüs’teki) Filistin Al-Quds Üniversitesi’ne 1999 Ağustos’unda “Eğitimde Ahlak Felsefesi: İnsan Farklılığının Meydan Okuması” başlıklı bir konferans düzenlemek için 1998’in sonunda işbirliği yapma çağrısında bulundu. Daveti kabul etmekten yana olanlar iki argümana yaslandılar: İlki, tanımanın tamamen politik olduğu düşünülürse işbirliği, Eğitim Bakanlığı’nın Al-Quds Üniversitesi’ni tanınmasını sağlayabilirdi; ikinci argüman ilkiyle ilişkiliydi: (İsraili bir memur tarafından vaktiyle beyan edildiği gibi) İçişleri Bakanlığı’nın üniversite yönetimini ve ana merkezini Kudüs’ten çıkarmamaya ikna edilmesi çabalarını kapsıyordu. Aslında bu iki argüman, kültürel işbirliğine romantik yaklaşımın iki toplum arasındaki -işgal eden ve işgal edilen halk arasındaki- tüm güç dengesizliğini sakladığını gösterir: Spinoza Enstitüsü Başkanı’nın “bilim, felsefe ve eğitim üzerine yapılan tartışmaları ve sohbetleri politikadan uzak tutmak için buradayız” şeklinde dile getirdiği gibi.

Ancak 1999’un Mayıs’ı ile Ağustos’u arasında ciddi bir olay meydana geldi: Barak hükümetinin İçişleri Bakanı, Al-Quds Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Merkezi yöneticisi ve Doğu Kudüs sakini Musa Budeiri’nin kimlik belgesini iptal etti. Kudüs’ün yerlisi olan ailesi; Osmanlı, Britanya ve Ürdün yönetimi altında yüzyıllarca orada yaşamıştı. Kendisine dört hafta için geçerli olan bir turist vizesi verildi ve Ağustos’un 22’sine kadar Kudüs’ü terk etmesi gerektiği söylendi. Musa Budeiri benzer bir durumda olan binlerce Filistinliden biriydi. Hepsinin sorunu aynı: Doğdukları yerde “turistleştirilme” tehdidine maruz kalıyorlar. 1996 ile 1999 Mayıs’ı arasında (İsrail İçişleri Bakanlığı’na göre) 2.200 Kudüslü ailenin (yaklaşık 8.800 kişi) kimlik kartlarına el konuldu.

Açılış oturumunda Al-Quds Üniversitesi Rektörü Sari Nusseibeh hiç alışkanlığı olmadığı halde, sadece Musa Budeiri ve ailesi olayıyla ilgili dokunaklı bir konuşma yaptı. Budeiri ailesinin bu şehirdeki köklerinin taslağını çıkarmak için Musa’nın babası tarafından yazılmış, şimdiye kadar hiç düzenlenmemiş Kudüs tarihi üzerine bir elyazmasını ele aldı. İsraililer ve Filistinliler arasındaki diyalogun öncülerinden olan Sari

Nusseibeh, bu olayların kendisini ahlaki olarak çöküntüye uğrattığını söyleyerek ve Filistinliler (kendi topraklarında) giderek turistleştikleri sürece İsraililerin Filistinlilerle daha fazla diyaloga girmeyi umut etmemelileri gerektiğini ekleyerek konuşmasını bitirdi. Katılımcıların neredeyse hepsi etkilendiyse de, düzenleyiciler etkilenmemişti. Kudüs Spinoza Enstitüsü'nün Rektörü İsrail ve Filistin arasında henüz çözülmemiş “bazı askeri sorunlar” olduğunu söyleyerek Nusseibeh'in konuşmasına yorum yaparken Hebrew Üniversitesi Rektörü, Budeiri'in elyazmasını nereden bulabileceğini sordu; çünkü Hebrew Üniversitesi ona sahip olmak isteyecekti!

Sonunda konferans düzenleyicileri, katılımcıların çoğu tarafından imzalanan, Budeiri'nin lehine bir dilekçeyi İçişleri Bakanı'na göndermeyi reddettiler. Kullanılan argüman, akademik alanla politik alan arasında bir ayrım olduğu ve öğretim üyeleri olarak pozisyon alamayacaklarıydı.

Bu olay barışçıl *apartheid* günlerinde meydana geldi. Al-Quds Üniversitesi'nin şimdiki durumunu *Nature*, son olarak 16 Mayıs tarihli sayısında bildirdi: “Al-Quds Üniversitesi; İsrail askerlerinin, El Bireh ve Ramallah kampüslerindeki laboratuvarları ve diğer binaları kötü bir biçimde tahrip ettiklerini iddia ediyor. Üniversite, İsrail hükümetinden ve uluslararası camiadan gerçekleri ortaya çıkaracak özel heyet göndermelerini ve altyapılarını yeniden inşa etmeye yardım etmelerini talep ediyor.” (Declan Butler, European correspondent, *Nature* 417, 207, 16 Mayıs 2002)

İsraililerin karşı kampanyası ve onun *Nature*'daki yansıması, araştırma fonlarına neden moratoryum uygulanmaması gerektiğine dair en keskin argüman olarak bunun, Filistin akademisine zarar vereceğini ortaya koydular. “Birçok Avrupa fonlu program İsraililer, Filistinliler ve Arap öğretim görevlileri arasındaki bilimsel işbirliğini açıkça güçlendirmeyi amaçlıyor (...) İsraililerin bu programlara erişiminin ve katılımının dondurulması (...) bu önemli ortamlara zarar verecek ve araştırmanın yararını göz ardı edecek (İsraililerin karşı imza kampanyası). Bu argüman *Nature*'ın 16 Mayıs tarihli en son sayısında daha da geliştirildi ve vurgulandı.

Bu, “enerjik, bilimsel işbirliği” hakkındaki gerçeklerin neler olduğuna bakılmaksızın, standart sömürgeci bir argümandır. Sömürgeciler yerlilere gelişimi getirdiklerinden her zaman emindirler. İşte Birzeit Üniversitesi'nden Prof. Rita Giacaman'ın bana konuyla ilgili söyledikleri: “Oslo Anlaşmaları imzalandığından beri İsraililerle münferiden bağlantılı birçok proje başladı; bunun başlıca nedeni, Filistin'in altyapısı, kurumları, siyasi süreçleri ve akademik hayatının aldığı darbeler hiçbir zaman sona ermezken, Avrupalı ve Amerikalı biliminsanlarının, ulaşılmış olan barış ve eşitlik için kanıt olarak kullanılması karşılığında para yoksulu bir ortamda para mükâfatı vaat etmeleri. Böylece, olmayan barışı ve ondan bile az olan eşitliği kanıtlamak için kullanmak üzere bizi siyaset arenasına soktular. Filistinli akademisyenlerin çoğu, İsraililerle girilen bu tür akademik işbirliği ilişkilerine dahil

olmamayı tercih etti ve bunun yerine, İsraililerle birlikte, siyasi gerçekliği -sorunun temel nedenini- değiştirmeyi amaçlayan dayanışma etkinliklerine devam ettiler. Zaten konu, destek olan İsraili biliminsanlarıyla ilgili değil. Bu tıpkı köylülerin ellerinden topraklarını sürme hakkını almak ve sonra, onlara yemek yardımı yapmak gibi. Konu, işgalin sona erdirilmesi ve Filistin'in bilimsel olanlar da dahil kurumlarını geliştirmesine izin verilmesidir.” (Kişisel bağlantılar, Mayıs 2002).

Filistin akademisi, İsrail akademisinin desteklenmeye devam edilmesinin kendi geleceği için en iyi şey olduğunu düşünüyorsa bunu onlardan duymalıyız. Benim Filistin akademisindeki arkadaşlarımdan tek duyduğum, boykota tam ve açık destek.

NOTLAR:

[1] Fransa ve Avusturya kaynaklı kampanyalar, her ne kadar Fransız çağrısında İsraili öğretim üleriyle bireysel ilişkilere devam edileceği ilan edilse de, İsrail üniversitelerinin promosyon prosedürlerine hizmet edilmesi gibi diğer kurumsal işbirliklerinden uzak durulmasını da talep ediyorlar.

[2] 6 Nisan 2002'de *The Guardian*'da (Londra) yayımlanan, imzaladığımız İngiltere kaynaklı kampanyanın tam metnini ilk 120 imza ile birlikte aşağıda bulabilirsiniz:

“İşgal Altındaki Topraklarda Filistinlilere uyguladığı şiddet içeren baskı siyasası nedeniyle yaygın uluslararası kınamalara rağmen İsrail hükümeti, dünya liderlerinin ahlaki itirazlarından etkilenmemiş gözüküyor. Etkili eleştirinin başlıca potansiyel kaynağı olan Amerika Birleşik Devletleri harekete geçmek için isteksiz. Buna rağmen Avrupa içinden baskı uygulamanın yolları var. Tuhaf gözükmesine rağmen birçok ulusal ve Avrupa kültür ve araştırma kurumu, özellikle AB ve Avrupa Bilim Kurumu, hibe ve kontrat sağlamak amacıyla İsrail'e Avrupa devleti muamelesi yapıyor. (Böyle muamele gören başka bir Ortadoğu devleti yok.) Bu nedenle, İsrail, BM kararlarına uyana ve yakın zamanda Suudiler ve Arap Birliği tarafından desteklenen de dahil olmak üzere birçok barış planında önerilen doğrultuda Filistinlilerle ciddi barış görüşmelerini başlatana kadar ileriki her türlü desteğe, hem ulusal düzeyde hem de Avrupa düzeyinde moratoryum uygulanmasını talep etmek yerinde olacaktır.”

[3] Bu doğrultuda bir karar İngiliz Öğretmen Birliği Nafthe tarafından alındı, 16 Nisan 2002'de EducationGuardian.co.uk'de bildirildi ve Amerika kaynaklı bir kampanyada da önerildi. (boycotts@teacher.com, BoycottIsraeliGoods@yahogroups.com)

[4] *Apartheid* karşıtı hareketle ilgili bilgiyi Noam Chomsky'den aldım.

[5] İsrail siyasetindeki iki kutup hakkında daha fazla bilgi için bkz. 'Evil Unleashed' and 'The second half of 1948' adlı makalelerim.

[6] Sari Hanafi, “Uzlaşmazlık Çözümü Mekanizması olarak Filistinliler ve İsraililer Halktan Halka Programı” Genel Uluslararası Barış Araştırma Topluluğu'nun (IPRA) 5-9 Ağustos 2000'de, Finlandiya'daki 18. konferansında yapılan konuşma (hanafi@p-ol.com).

* Bu makale, 17 Mayıs 2002'de tarihinde *Indymedia Israel*'de yayımlanmıştır: <http://www.indymedia.org.il>.

i Güney Afrika Cumhuriyeti'nde siyahlara karşı yürütülen iktisadi ve siyasi ayrımcılık politikasıdır. Mevcut ayrımcılık politikası, 1948 yılında Nasyonel Parti tarafından genişletilmiş ve *apartheid* olarak adlandırılmıştır.

Uluslararası terminolojide de ırkçılık siyasetinin egemen olduğu hükümetlerce yönetilen rejimler bu adla anılır. (ç.n.)

ii Kongre organizasyonu hizmeti veren ve İsrail'de de bir ofisi bulunan uluslararası bir şirket, bkz. www.kenes.com (ç.n.).

iii Massachusetts Institute of Technology (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü) (ç.n.).

iv CERN: European Council for Nuclear Research (Avrupa Nükleer Araştırmalar Konseyi). Kısaltmanın kaynağı, konseyin kuruluşunda kullanılan Fransızca isimdir: *Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire*. (ç.n.).

v Güney Afrika'da ve Güney Batı Afrika'da bulunan siyah Afrikalıların yaşadığı toplam yirmi kabile bölgesi bu adla anılır. Organizasyonları, *apartheid* döneminin ırk ayrımcılığı siyasetine göre gerçekleştirilmiştir. (ç.n.)